

Народна банка Србије

Базел III стандарди – имплементација и изазови

Мира Ерић, вицегувернер
Палић, 16. мај 2012. године

Уместо садржаја – лекције из светске финансијске кризе

Институционални аспект

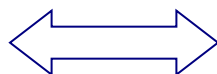
Регулаторни аспект

- Неадекватна међународна супервизорска архитектура
- Губитак поверења у рејтинг агенције и супервизоре
- Глобализација финансија није адекватно испраћена глобализацијом супервизије – лоша сарадња супервизора
- Непостојање макро-пруденцијалног приступа

- Неконзистентна примена “међународно прихваћених стандарда”
- Нерегулисани ентитети
- Недовољна транспарентност
- Неадекватни стандарди у управљању ризицима
- Процикличност (неадекватност) важећих капиталних захтева

Нова ЕУ супервизорска архитектура – решења за претходне проблеме?

**European Systemic
Risk Board
(ESRB)**

**European System of
Financial Supervisors
(ESFS)**

Макро-пруденцијална супервизија

- Системски (макро) приступ
- Идентификација ризика и слабости
- Издавање препорука и упозорења
- Надгледање система

Микро-пруденцијална супервизија

- Постојећи регулаторни комитети биће замењени са три нове европске супервизорске агенције (ESA):
  - European Banking Authority (EBA)
  - European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA)
  - European Securities and Markets Authority (ESMA)

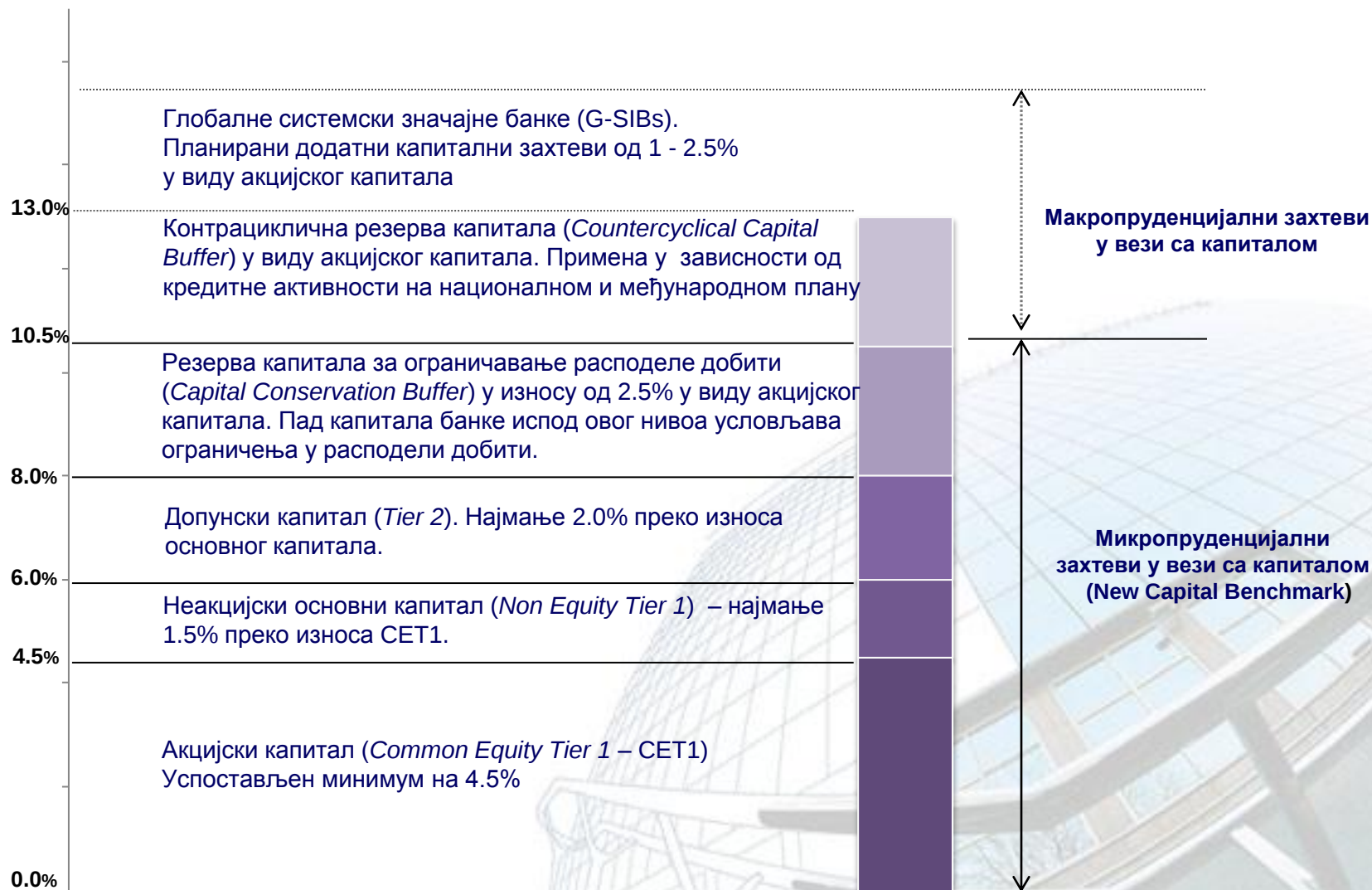
Базел III – кључни елементи

Кључни елементи Базел III стандарда – детаљније...

Капитал: нови лимити

Резерве капитала

- Општи принцип – формирати резерве капитала у „добрим временима“ које би се могле повући/искористити у периоду кризе
- Циљ увођења резерви капитала за ограничавање расподеле добити (*capital conservation buffer*): даље јачања капитала задржавањем одређеног дела остварене добити у зависности од остварене висине капитала у односу на капиталне захтеве
- Циљ увођења контрацикличне резерве капитала (*capital countercyclical buffer*): смањење системског ризика; капитал за покриће ризика који произилазе из фактора макроекономског окружења у ком банка послује
- Постепено увођење резерви капитала (2016-2019.)

Први међународни показатељи ликвидности

- Криза је показала: неадекватно управљање ризиком ликвидности (стрес тестови, рочна неусклађеност, одсуство стандарда ликвидности)
- Показатељ покрића ликвидном активом – краткорочни показатељ ликвидности - LCR (*Liquidity Coverage Ratio*)
- Показатељ нето стабилних извора финансирања – дугорочни показатељ ликвидности NSFR (*Net Stable Funding Ratio*)

Лeverиџ рацио

- Идеја: увођење показатеља на који не утиче ризични профил банке у Стуб 1 базелских стандарда
- Једноставан, транспарентан показатељ који није заснован на ризицима
- Праћење од 1. јануара 2011. године, паралелна примена од 1. јануара 2013. године (до 2017. године)
- Захтев за објављивањем података о лeverиџу и његовим компонентама од 1. јануара 2015. године
- Рацио од 3%?

Од Базела II ка Базелу III

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	јануар 2019.
Лeverиџ рацио	Супервизорско праћење		Паралелна примена 1 јан. 2013. – 1. јан. 2017. Објављивање почиње 1. јануара 2015. године					Део Стуба 1	
Показатељ акцијског капитала (CET1)			3.5%	4.0%	4.5%	4.5%	4.5%	4.5%	4.5%
Резерве капитала за ограничавање расподеле добити						0.625%	1.25%	1.875%	2.50%
Збир акцијског капитала и додатних резерви за ограничавање добити			3.5%	4.0%	4.5%	5.125%	5.75%	6.375	7.0%
Постепено искључивање одбитних ставки из основног капитала (CET1)				20%	40%	60%	80%	100%	100%
Минимални основни капитал (<i>Tier 1</i>)			4.5%	5.5%	6.0%	6.0%	6.0%	6.0%	6.0%
Минимални регулаторни капитал			8.0%	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%
Минимални регулаторни капитал увећан за резерве капитала за ограничавање добити			8.0%	8.0%	8.0%	8.625%	9.125	9.875	10.5%
Елементи капитала који се више не квалификују за <i>non-core Tier 1</i> или <i>Tier 2</i> капитал			Phase-out период од 10 година почиње 2013. године						
Показатељ покрића ликвидне aktive (<i>Liquidity coverage ratio</i>)	Почетак периода праћења				Минимални стандард				
Показатељ нето стабилних извора финансирања (<i>Net stable funding ratio</i>)	Почетак периода праћења							Минимални стандард	

Имплементација стандарда у ЕУ-досадашње искуство vs. прописане новине

- Досадашњи приступ у Европској унији CRD (директиве 48/2006 и 49/2006):
  - Транспоноване у националне прописе, уз бројна дискрециона права и опције:
  - CRD = (директиве 48/2006 и 49/2006), увођење Базел II стандарда у националне регулаторне оквире земаља чланица ЕУ до краја 2006. године
  - CRD 2 = (директиве 2009/27/EC, 2009/83/EC и 2009/111/EC): укључивање хибридних елемената у основни капитал, велике изложености и сарадња између супервизора (home-host)
  - CRD 3 = (директива 2010/76/EC): имплементација правила у вези са секјуритизацијом, тржишним ризицима и политиком награђивања; национална имплементација до краја 2011. године
- Приступ у примени Базел III стандарда – конзистентна примена стандарда са прописаним роковима имплементације - без дискреционих права и опција

Имплементација стандарда у ЕУ- досадашње искуство vs. прописане новине

- враћање на принцип „one size fits all“?

- Базел III у ЕУ путем CRD 4 и CRR (усвајање се очекује до краја јула 2012. године)
  1. CRD 4 = предлог директиве из јула 2011. године
  2. CRR= предлог Уредбе која се директно (преводом на језик државе чланице) примењује у националним законодавствима
- Имплементација Базел III стандарда (CRR) у ЕУ планирана је од 1. јануара 2013. године, уз постепену примену и прелазне рокове, закључно са 2019. годином – пуна примена
- Нема дискреционих права за супервизоре нити било каквих одступања од усвојеног новог ЕУ регулаторног оквира
- **Али ризици у региону нису исти као у развијеним земљама ЕУ! (нпр. кредитно-девизни ризик)**

Изазови имплементације Базела III (CRD 4 / CRR) у Србији

- Имплементација Базела III и CRD 4 / CRR – минимални стандарди или максимална регулаторна хармонизација?
- Trade off: *single rule book* vs. националне опције и дискрециона права за супервизоре
- Показатељи ликвидности – дефиниција и обухват – примена на регион, узимајући у обзир недовољни степен развијености локалних финансијских тржишта
- **Земље из региона суочавају се са истим или сличним изазовима**

Додатни изазови за регион

Супервизори су одговорни за одржавање стабилности банкарског сектора, али постоје екстерни шокови који треба да буду минимизирани...

- Поред тржишних притисака (недостатак поверења инвеститора), банке у ЕУ су под додатним регулаторним притисцима (Базел III, ЕВА захтев: 9% *Core Tier I* рацио до средине 2012. године) – утицај на земље региона?
- Неке матице су најавиле реструктурирања, продаје субсидијара, повлачење са локалних тржишта, итд.
- Канали преливања ефеката ЕУ кризе на регион:
  - Капитал
  - Ликвидност
  - Неадекватна комуникација неких мера *home* и *host* супервизора...

Како
ублажити
spillover
ефекте?

Шта је до сад урађено?

Одговор на преливање ефеката кризе

- Бечка иницијатива – покренута 2009. године у јеку глобалне финансијске кризе са циљем пружања подршке стабилности финансијских система земаља региона – кроз подстицање европских банкарских група да одржавају висину изложености према региону
- Бечка иницијатива 2.0 – *Full forum meeting*, Беч 12. и 13. март 2012.
  - Проналажење начина да се умање новонастали ризици који се јављају у региону а који произилазе из међународног окружења
  - Дефинисање 8 основних принципа чији је циљ минимизирање ризика од наглог неконтролисаног смањења активности (*disorderly deleveraging*) ЕУ банкарских група у региону
  - Фокус на унапређењу комуникације (између банкарских група и супервизора, *home-host* супервизора)

Шта је до сад урађено?

Две радне групе у оквиру Бечке иницијативе 2.0

Поред успостављања наведених принципа, усвојени су и извештаји две радне групе:

1. Могући начини решавања проблема високог нивоа проблематичних кредита
2. Утицај Базел III стандарда на земље региона - Извештај о утицају Базел III стандарда на земље југоисточне Европе:
  - **Мотивација:** Базел III - креиран за развијене економије као одговор на глобалну финансијску кризу и као такав може имати нежељене негативне ефекте за регион
  - **Кључне препоруке** Радне групе (укупно 13) груписане су у 4 категорије:
    - ✓ Дефиниција капитала
    - ✓ Макропруденцијални инструменти
    - ✓ Захтеви у вези са ликвидношћу
    - ✓ Home-host сарадња

Закључак

Калибрација стандарда и будућа регулатива (финализовање CRD IV и CRR) треба адекватно да узму у обзир перспективу земаља региона, нарочито у области ликвидности

➤ Народна банка Србије:

- прати планове и предлоге регулативе ЕУ у вези са имплементацијом Базела III
- учествује у Радној групи за имплементацију Базела III у региону
- усвојиће и објавиће Стратегију за имплементацију Базела III – до краја 2012. године

➤ Одређени елементи Базел III стандарда у важећем регулаторном оквиру за банке у Србији:

- прописана једна врста резерви капитала за ограничавање расподеле добити банке – банка чији је ПАК већи или би, због расподеле добити, био већи од прописаног (12%) за мање од 2,5 процентних поена, може вршити расподелу добити само у елементе основног капитала – Одлука о адекватности капитала
- искључен допунски капитал II из дефиниције регулаторног капитала (коришћење допунског капитала II било могуће у складу са регулативом која је била на снази до 31.12. 2011. године) – Одлука о адекватности капитала

Народна банка Србије

Хвала на пажњи!

Питања?